

บทที่ 1

บทนำ

ปรากฏการณ์และสภาพปัญหา

วิวัฒนาการทางสังคมการเมืองของมนุษย์ได้เริ่มจากเป็นสถาบันครอบครัวแล้วขยายเป็นสถาบันสังคมที่ใหญ่ขึ้น กระทั่งต้องจัดระเบียบการปกครองให้เป็นระบบ ในทรรศนะพุทธศาสนา เห็นว่ากระบวนการวิวัฒนาการดังกล่าวมีลักษณะ เป็นไปตามกฎธรรมชาติ ความจำเป็นที่ต้องจัดระเบียบสังคมและระเบียบการปกครองนั้น ก็เพราะความบกพร่องไม่สมบูรณ์ของสังคม อันเนื่องมาจากการขาดความรับผิดชอบ ความเห็นแก่ตัวและด้อยศีลธรรมของมนุษย์¹ สังคมเมืองกับสังคมชนบทจะมีความแตกต่างกันในด้านของศีลธรรมอย่างเห็นได้ชัด ประเทศไทยมีลักษณะวัฒนธรรมแบบชนบทมาเป็นระยะเวลายาวนาน ก่อนที่จะมีการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเมื่อประมาณ พ.ศ. 1800 และลักษณะวัฒนธรรมนั้นก็คงอยู่คู่กับสังคมไทยมาจนถึงถึงพุทธกาล ตลอดห้วงแห่งประวัติศาสตร์ชาติไทยอันยาวนานสิ่งซึ่งไม่อาจปฏิเสธว่ามีส่วนในการสร้างความสามัคคีกันทั้งภายในรัฐและส่งเสริมสนับสนุนการปกครองของรัฐ กระทั่งสามารถรักษาความเป็นรัฐเอกราชของสังคมไทยได้เป็นอย่างดีนั้นก็คือ สถาบันพุทธศาสนา และการที่พุทธศาสนาในประเทศไทยมีความยั่งยืนสถาพรมาจนถึงทุกวันนี้

¹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชา, ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2535), หน้า 147-148.

เนื่องจากคุณลักษณะสำคัญที่มีความยืดหยุ่นและปรับตัว เข้ากับพลังกดดันจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมได้อย่างดีเยี่ยม พุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์เป็นส่วนสำคัญในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนชาวไทย ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางการเมืองและสังคมไทย พุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์ มีอิทธิพลเกี่ยวข้องและแทรกซึมเข้าไปในทุกส่วนของสถาบันในสังคมไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอิทธิพลและผลกระทบของพุทธกรรมพลวัตร และการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอื่น ๆ ในสังคมที่มีต่อสถาบันศาสนา พัฒนาการที่เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนา สถาบันสงฆ์ กับอำนาจทางการเมือง ก็คือ ความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ เชิงการอุปถัมภ์ เชิงการพึ่งพิงซึ่งกันและกันระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักร² นอกจากพุทธศาสนาแล้วยังมีศาสนาคริสต์ อิสลาม ซิกข์และฮินดู เป็นต้น ซึ่งชาวไทยส่วนหนึ่งได้ให้การเคารพนับถือ แต่ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาแค่เป็นร้อยละ 95 ของพลเมืองทั้งประเทศ³ ในอดีตจะเห็นว่า ศาสนจักรโดยเฉพาะพุทธศาสนากับอาณาจักร คือ องค์พระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นจะมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นในหลายรัชกาล พระราชพิธีต่าง ๆ เป็นเครื่องยืนยันถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาซึ่งมาจากลังกาเข้ามา มีอิทธิพลเหนือคตินิยมความเชื่อของไทยอยู่อีกมาก ยกตัวอย่าง เช่น เครื่องศิรัราชกกุธภัณฑ์นั้นไม่มีกล่าวถึงไว้เป็นแน่นอนในพระเวท หรือคัมภีร์พราหมณะ หรืออบนัษิต มีกล่าวถึงในหนังสือมหาวงศ์ ซึ่งเป็นคัมภีร์ทางพุทธศาสนาเท่านั้น พระมหาเศวตฉัตรเป็นฉัตรแห่งราชาธิปไตยในหลายประเทศที่นับถือพุทธศาสนา เช่น ประเทศลังกา พม่า ราชัมณประเทศ ประเทศไทย ลาวและกัมพูชา แต่ในพระเวทของศาสนาพราหมณ์ได้กล่าวถึงเศวตฉัตรไว้เลย มีในคัมภีร์ของพุทธศาสนาเท่านั้นที่เรียกพระเจ้าแผ่นดินว่า เศวตฉัตรธารงและเรียกพระภิกษุว่า กาลฉัตรธารง คือผู้ถือร่มดำ เพื่อให้เห็น

² สมบูรณ์ สุขสำราญ, พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฟ้าสงกรณมหาวิทยาลัย, พฤศจิกายน 2527), หน้า 162.

³ ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, การพัฒนาจักรวรรดิสงฆ์และการพระศาสนา เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2524), หน้า 23.

ว่ามีฐานะแตกต่างกับผู้นับถือโรมชาว คือ พระมหากษัตริย์⁴ Denis D. Gray กล่าวถึงพระราชพิธีของพระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องแนบแน่นกับพุทธศาสนาว่า "ภายในอุโบสถของพระอาราม คณะสงฆ์อาราธนาศีล 5 พระมหากษัตริย์ทรงรับศีลแล้ว พระราชาคณะ 80 รูปสวดสรรเสริญพระบารมี"⁵ เซาเวร์นทร์ ลัทธศักดิ์ศรี กล่าวว่ "นับแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานีเป็นต้นมา ไม่มีพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์ใดที่ไม่นับถือพุทธศาสนา ความผูกพันระหว่างศาสนาพุทธกับคนไทยจึงแนบแน่นมากกว่าประชากรในประเทศอื่น ๆ แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้คนไทยยอมยกพระสงฆ์ไว้ในที่สูง" ซึ่งแน่นอนว่า เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงให้ความสำคัญกับพุทธศาสนาเช่นนี้แล้ว โพรฟ้าข้าแผ่นดินก็จะให้ความสำคัญด้วยตามลักษณะนิสัยของคนไทย ดังนั้น วิถีชีวิตไทยส่วนใหญ่จึงมีค้ดทางพุทธศาสนา สอดแทรกอยู่โดยทั่วไปทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ นับว่าพุทธศาสนาได้ช่วยสร้างเอกลักษณ์และค้ดธรรมอันดีงามแก่คนไทย เช่น ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความสกาพออนโยน การประนีประนอมกัน หลักธรรมของพุทธศาสนา เช่น ทศพิธราชธรรมเป็นหลักในการปกครองประเทศของพระมหากษัตริย์และผู้ปกครอง หลักธรรมเรื่องศีล 5 ลังคหัตถุ 4 และมรราวาสธรรม 4 ใช้เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติของคนไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชน ทำให้สังคมไทยนี้มีควมสงบเรียบร้อยประเทศชาติมีความเจริญมั่นคงก้าวหน้า ค้ลบัวฒนธรรมทกด้านมีรากฐานมาจากพุทธศาสนา เช่น ภาษาไทยมีต้นกำเนิดมาจากภาษาบาลี ขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยตั้งแต่เกิดถึงตายเกี่ยวพันกับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา วัดเป็นที่สอและเก็บรวบรวมค้ลบัวฒนธรรมของไทย เป็นศูนย์กลางพิธีกรรมชุมชนและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน โดยเฉพาะประชาชน

⁴ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, ธรรมแห่งอริยะ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยามรัฐ, 2537), หน้า 433-434.

⁵ Denis D. Gray, The King of Thailand in World Focus (Bangkok : Foreign Correspondent Club of Thailand, 1988), p. 34.

ในชนบท⁶ นั้น มีวิถีชีวิตที่เป็นสังคมพหุอย่างแท้จริง ในฐานะพุทธศาสนา เป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญของสังคม โดยมีความสำคัญต่อขนบธรรมเนียมประเพณี สังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ดังกล่าว ปัญหาและความเป็นอยู่ของปัจเจกบุคคลและสังคมโดยส่วนรวม ทำให้นักวิชาสังคมศาสตร์ไทยหลายท่านได้พยายามเพียรศึกษาความเกี่ยวข้องกันระหว่างพุทธศาสนากับการเมือง เพื่ออธิบายถึงสัมพันธภาพระหว่างกันในชั้นที่ยังประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม⁷ พุทธศาสนาได้ให้ความหมายและเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ เป็นที่มาและถ่ายทอดวัฒนธรรม รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติไทย ซึ่งอาจกล่าวโดยรวบยอดว่าพุทธศาสนา เป็นเสมือนรากเหง้าแห่งความเป็นชาติและเอกลักษณ์ดั้งเดิมทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมือง⁸ การอบรมระเบียบสังคมผ่านกระบวนการและสถาบันหลายอย่างทั้งนามธรรมและรูปธรรม เช่น วัดและพระสงฆ์ เป็นที่ปลูกฝัง เป็นสื่อการอบรมระเบียบสังคมแบบพุทธในการอบรมกล่อมเกลาลบตร กุลธิดา อปาสก อปาสีกาให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และประเพณีที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบพุทธ⁹ สถาบันสงฆ์เป็นสถาบันจารีตที่มีความสำคัญยิ่ง พระสงฆ์มีบทบาทและมีความใกล้ชิดที่นอกจากจะเป็นที่พึ่งทางใจให้บริการ

⁶ สมพร เทพสิทธิ์า, ปัญหาเกี่ยวกับศาสนาและจริยธรรม (กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, 2536), หน้า 8-9.

⁷ พลศักดิ์ จีรไกรศรี, การเมืองกับพุทธธรรม (กรุงเทพมหานคร : สยามบรรณการพิมพ์, 2529), หน้า 18:

⁸ สมบูรณ์ สุขสำราญ, พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม, หน้า 4.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

ทางศาสนิกต่าง ๆ แก่ประชาชนแล้ว ยังทำหน้าที่ให้บริการอัมกมชน โดยเฉพาะชมเชนบที่
 ห่างไกล เช่น เป็นครูสอนหนังสือ เป็นหมอแผนโบราณ เป็นผู้นำการพัฒนาต่าง ๆ ขณะที่ประชาชน
 ให้ความช่วยเหลือพระสงฆ์ตามปัจจัยดำรงชีพให้ต้องเดือดร้อนในการบระอาชีพ ลักษณะความ
 สัมพันธ์และขึ้นต่อกันทั้งโดยสภาวะความเป็นอยู่และมีความหมายยัดหย่นปรับตัวให้สอดคล้องกับความ
 เปลี่ยนแปลง เพื่อรักษาสภาพสังคมให้คงอยู่ได้และเป็นไปเพื่อการบริบระเบียบสังคมมิให้แตกสลาย
 ไป¹⁰ เข้าลักษณะเป็นการเกื้อกูลส่งเสริมและสนับสนุนกันและกันในอันที่จะพยายามให้ทุกสถาบัน
 ในสังคมเอื้อประโยชน์แก่กันมากที่สุด

เมื่อสถาบันสงฆ์มีความสำคัญเช่นนี้ หากพิจารณาสถาบันสงฆ์โดยส่วนรวม เราอาจคาด
 หมายได้ว่า พระสงฆ์สามารถเป็นพลังแฝงที่อาจสร้างบูรณาการทางสังคมและวัฒนธรรมในวิถีชีวิต
 ของชาวพุทธ สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม โดยการให้แนวทางในการประพฤติ ค่านิยมที่ส่งเสริมระเบียบสังคมที่ดีงามผ่านทางคำสอนและห้วงตัวอย่างความประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์
 เอง¹¹ ความเป็นมาในอดีตแสดงให้เห็นว่า สมัยใดพระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนและเป็นเครื่องปรากฏ
 ของพุทธศาสนาดำรงมั่นในสมณปฏิบัติ ทั้งในส่วนอัตตัตถปฏิบัติและส่วนสมณกิจจนเคราะห้ชนหม่มาก
 แล้ว สามารถบำเพ็ญประโยชน์สนองความต้องการโดยธรรมแก่สังคม ด้วยเมตตาธรรมตามหน้าที่
 สมัยนั้นสังคมก็มองเห็นความจำเป็นของพระศาสนา พระสงฆ์ก็ได้รับความเทอดทูนบูชา พระศาสนา
 ก็เจริญรุ่งเรือง เป็นส่วนประกอบอันขาดไม่ได้ของสังคม แต่หากสมัยใดพระสงฆ์ปฏิบัติคลาดเคลื่อน
 ไม่สามารถชักนำสังคมไปสู่ความสงบสุขและความเจริญโดยธรรมได้แล้ว สมัยนั้นฐานะของพระสงฆ์

¹⁰ สมบูรณ์ สุขสำราญ, พุทธศาสนากับความชอบธรรมทางการเมือง กรณีเปรียบเทียบ
เทียบประเทศไทย ลาว และกัมพูชา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 มีนาคม 2534), หน้า 16-17.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

ก็เสื่อมโทรมลง ศรัทธาในพระศาสนาเสื่อมถอย สังคมก็ไม่เห็นความสำคัญของพระศาสนา และเป็นโอกาสแก่ชนเผ่าที่ผู้มั่งร่ำรวย ทำลายพระศาสนาลงได้ ในบางถิ่นถึงกับหมดสิ้นไปจากแผ่นดินก็มี¹² พุทธศาสนาโดยเฉพาะสถาบันสงฆ์เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาสูง เพราะพระสงฆ์ได้รับการเคารพนับถือ เชื้อฟุ้ง เป็นผู้นำทั้งทางด้านจิตใจและด้านกิจกรรมในท้องถิ่น แต่สถาบันสงฆ์จะเป็นทรัพยากรเพื่อการพัฒนาและที่สำคัญยิ่งจะผดุงรักษาและสืบทอดพระศาสนาให้บริสุทธิ์สามารถเป็นหลักทางศีลธรรมของชาติได้นั้น สถาบันสงฆ์เองจะต้องมีระเบียบและอยู่ในกรอบพระวินัยอย่างเคร่งครัด¹³ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถาบันสงฆ์ในสังคมไทยเป็นสถาบันที่ค่อนข้างใหญ่มีสมาชิกเป็นจำนวนมาก เช่นปี พ.ศ. 2537 มีพระสงฆ์ 279,790 รูปทั่วประเทศ¹⁴ ย่อมเป็นการยากที่จะทำให้พระสงฆ์ทั้งหมดประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบพระธรรมวินัยและกรอบพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 นับจากประมาณ พ.ศ. 1800 ที่พุทธศาสนาได้มาประดิษฐานในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน การประพฤติตนนอกกรอบของพระสงฆ์มีอยู่ตลอดเวลา มากบ้างน้อยบ้างตามยุคสมัยขึ้นอยู่กับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและประสิทธิภาพการบริหารงานของสถาบันปกครองสงฆ์และสถาบันทางการเมืองในขณะนั้น แต่เวลานี้ความเสียหายของพระสงฆ์เกิดขึ้นอย่างมากมาย ในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา มีข่าวชั้นพาดหัวหนังสือพิมพ์ต่อเนื่องกันไม่ขาดสาย พระสงฆ์มีปัญหาความประพฤติเสียหายทางเพศบ้าง ทางเรื่องความโหดร้ายมากขึ้นบ้าง เป็นปัญหา

¹² พระราชวรมณี (ประยงต์ ปยุตโต), สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2527), หน้า 7.

¹³ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชา, ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย, หน้า 170.

¹⁴ "การศึกษา-ศาสนา," ไทยรัฐ (9 ธันวาคม 2533): 8.

ให้เกิดความเป็นห่วงในหมู่พุทธศาสนิกชน พร้อมทั้งสร้างภาพที่ไม่ดีไม่งามแก่สังคม ทำให้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์เสื่อมเสียมาก ซึ่งหมายถึงสถานะในความเคารพนับถือศรัทธาต่าง ๆ ด้วย¹⁵

นอกจากข่าวความเสียหายนี้แล้ว ก็มีข่าวอีกด้านหนึ่ง คือ เรื่องที่ประชาชนวิจารณ์กันในแง่ที่ว่า พระแข่งกันทำกิจกรรมหาเงินหาทอง มุ่งแต่จะหาเงินหาทองกันเหลือเกินและทำด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วก็อวดกันในเรื่องสิ่งก่อสร้าง เช่น การสร้างพระที่ใหญ่ที่สุดในโลกบ้าง ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยบ้าง ฯลฯ โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์การใช้สอย หรือประโยชน์ต่อพระศาสนาในระยะยาว¹⁵ พฤติกรรมเหล่านี้ เป็นเพียงความประพฤติดของพระสงฆ์บางพวกที่ขาดความรับผิดชอบต่องานสงฆ์และพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ก่อให้เกิดความสลดหดหู่และเอือมระอาในหมู่พุทธศาสนิกชนสุดจะพรรณนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ชาวคราวเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ประพฤติเสื่อมเสียต่อพระธรรมวินัย ไม่เหมาะสมกับสมณสารบบีจำนวนมาก เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์โจษขานกันในสังคม สร้างภาวะสั่นคลอนต่อสถาบันสงฆ์เป็นสาวกสืบต่ออายุพุทธศาสนาอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นคดีเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของพระราชบัญญัติโกศล (เจ้าคุณอดม) แห่งวัดเทพศิรินทร์ราวาส คดีพระสมุห์สรศักดิ์ คัมภีระปัญญา วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ คดีพระใบฎีกานันทร ธรรมวาที นักบุญแห่งล้านนาเมื่อหลายปีก่อน และในปี พ.ศ. 2538 ที่ผ่านพ้นได้เกิดวิกฤตการณ์ครั้งใหญ่ในวงการสงฆ์ไทย คำว่า "ส้ม" กลายเป็นคำที่ถูกกล่าวขานของผู้คนโดยทั่วไปเมื่อเกิดคดีพระยันตระ อมโร เจ้าสำนักป่าบุญตารามที่มีสาขาเกือบทั่วโลก คดีสามเณรเอก รักษาจิตร จอมขมังเวทย์จากสระบุรี คดีพระครูปลัดเกรานันทร (ภาวนาพุทธโช) เจ้าอาวาสแห่งวัดสามพราน จังหวัดนครปฐม คดีของพระเนรัญชรา สีหะนันโท เจ้าสำนักเขาเหล็กเขาน ภาค 2 คดีพระไทยในนครเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี คดีพระยอดชด เลื้อผู้ พระลูกวัดก้าเขาปูน จังหวัดกาญจนบุรี ที่เมายาบ้าจนก่อคดีฆ่าชิง

¹⁵ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), สถานการณ์พุทธศาสนาพลิกหน้าเป็นหน้า (กรุงเทพฯ : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, พฤศจิกายน 2538), หน้า 9-10.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-14.

ทรัพย์นางสาวโจแอน มาเซเดอร์ ชาวอังกฤษ ซึ่งโด่งดังไปทั่วโลก และสารพัดเหตุการณ์อันเกิดขึ้นจากการกระทำของพระสงฆ์จนตกเป็นข่าวทางสื่อมวลชนอยู่เป็นประจำ เพื่อให้เห็นภาพที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้นขอสรุปเสนอเหตุการณ์สังเขปที่ปรากฏทางสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ รวม 7 เหตุการณ์ ต่อไปนี้

1. กรณีพระราชบัญญัติโกศล หรือ ทานเจ้าคุณอดม (ชื่อเดิมผาสก ชาวพอง) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2530 เวลา 12.00 นาฬิกา พร้อมกับฆราวาสอีกหลายคนขอหาทุจริตเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่สนามบินดอนเมือง หลังกลับจากประเทศสิงคโปร์¹⁷ นับว่าท่านเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้บรรดาญาติโยมหลายคนได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามความบารณา โดยผู้ใกล้ชิดชายหนึ่งกลุ่มหนึ่ง อาศัยช่องประกอบมีجازชีพเป็นกระบวนการครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดของประเทศ กลายเป็นข่าวใหญ่ติดต่อกันมาแรมปีมีการจับกุมพระสงฆ์และข้าราชการที่เกี่ยวข้องจำนวนมากขุดแล้วขุดเล่า¹⁸ หลังถูกจับกุมไม่นานท่านเจ้าคุณอดมต้องตัดสินใจสละผ้าเหลือง เพื่อรับผิดชอบและลดความเสียหายให้แก่พระศาสนาโดยรวม

2. กรณีพระครูสมุห์สรศักดิ์ คัมภีระปัญญา (ชื่อเดิมสรศักดิ์ หรือเจียบ พรรัตน์สมบุรณ์) เลขานุการส่วนตัวในสมเด็จพระพนมจารย์ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร ตกเป็นต้องหาปลอมแปลงใบตราตั้งพระอภิชฌกยะ หลังหลบหนีอยู่หลายวันและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้

¹⁷ อภาภรณ์ โกศลกุล, "เบื้องหลังการขอเครื่องราชฯ วัดหรือกระทรวงคือปลอม," ไทยรัฐ (30 ตุลาคม 2530): 10.

¹⁸ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, "จับผู้ต้องหาคดีทุจริตเครื่องราชอิสริยาภรณ์ระลอก 2 ได้ผู้ต้องหาหมิ่นพระและฆราวาส," สำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท. (14 กุมภาพันธ์ 2532), หน้า 9, รอบเช้า.

ขณะอยู่สองต่อสองกับแพนสาวจึงถูกให้ลาสิกขาเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2532¹⁹ และจากการให้ปากคำต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าตัวได้เปิดเผยอย่างไม่สะทกสะท้านว่า เคยมีสัมพันธ์สาวอย่างลึกซึ้งกับหญิงสาวมากกว่า 7 คน ทั้งที่วัดจักรวรรดิราชาวาส วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ หรือแม้แต่โรงแรมมารุต เมื่อความลับโดกตีสื่อมวลชนนำมาเผยแพร่ต่อสังคมโลก กลับไม่มีปฏิกิริยาเช่นอวยจากผู้ตกเป็นข่าวแต่อย่างใด พฤติกรรมนี้เห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนครั้งแล้วครั้งเล่า

3. กรณีพระใบฎีกานักร ธรรมวาที (ชื่อเดิม นักร ยศคำจ) เจ้าอาวาสวัดสันตปาสาท อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ถกสตรีตั้งครรภ์นางหนึ่งกล่าวหาว่าเป็นพ่อเด็กในท้อง สืบเนื่องจากฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาได้แจ้งความจับฝ่ายหญิงว่าร่วมกับพวกกักขังหญิงเหี่ยว เพื่อเรียกร้องเงินจำนวนหนึ่ง ทำให้ตนไม่สามารถเดินทางไปต่างประเทศตามกำหนดได้ จึงเป็นเหตุให้ฝ่ายหญิงแฉเรื่องราวทั้งหมดต่อสื่อมวลชนพร้อมภาพถ่ายและพยานอีกเป็นจำนวนมากว่าฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาลักลอบได้เสียดินแดนและหญิงอื่นอีกจำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะนักศึกษาสาว ซึ่งฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาได้ร้องเรียนต่อองค์คณะของศาลสงฆ์ ในที่สุดคณะสงฆ์พิจารณาชั้นฎีกาก็มีคำวินิจฉัยให้ พระใบฎีกานักร ธรรมวาที ลาสิกขาภายใน 24 ชั่วโมง เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2534²⁰ ทำให้ต้องนั่งหมั้นขาวและตั้งตนเป็น "ธัมมบุตรดาบส"²¹ จนปัจจุบัน

4. กรณีสามเณรน้อย (หาญ) รักษาจัตรีย์ ผู้มีอายุถึง 40 ปี แต่ไม่ยอมอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ได้รับการกล่าวหาว่าเป็นผู้เรืองเวทย์ด้านคาถาอาคม แห่งวัดหนองระกำ อำเภอหนองโดน

¹⁹ ไทยรัฐ (12 กรกฎาคม 2532): 1,23. และ ชาวสด (13 กรกฎาคม 2532): 1,15.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, (19 มีนาคม 2534): 1.

²¹ เรื่องเดียวกัน, (20,21 มีนาคม 2534): 1.

จังหวัดสระบุรี และมีลูกศิษย์ที่เป็นชนชั้นนำของประเทศมากมาย ความถูกเปิดเผยเมื่อสื่อมวลชนได้
 แพร่ภาพการประกอบพิธีสร้างกमारทองโดยนำศพจริงของทารกเพศชายวัย 9 เดือนย่างไฟเพื่อทำ
 เป็นกमारทอง²² ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง เป็นเหตุที่หน่วยงานของทาง
 ราชการต้องเข้าไปตรวจสอบและจับกุมดำเนินคดีอาญา เมื่อกลางปี พ.ศ. 2538 โดยถูกศาลตัดสิน
 จำคุกและห้ามเข้าไบบงเกี่ยวกับกิจกรรมทางไสยศาสตร์²³ ชั่วคราว เมื่อสอบประวัติเบื้องหลัง
 พบว่า บุคคลดังกล่าวเคยได้เสี้ยกับสตรีเพศมาแล้วหลายคนในขณะ เป็นสามเณร

5. กรณีพระยัณตระ อมโร (ชื่อเดิมวินัย ละอองสุวรรณ) เจ้าสำนักป่าสุณูตารามทก
 สาขาเกือบทั่วโลก รวมทั้งที่ลี้เจียและเกร็งกระเวีย จังหวัดกาญจนบุรี ผู้มีสมญาว่า "พระรูปงาม"
 ถูกสื่อมวลชนแพร่ข่าวความเสื่อมเสียมาตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2537 ว่ามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับหญิง
 ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ แต่ได้รับการปฏิเสธมาโดยตลอด หลังสตุถูกแม่ของเด็กหญิงวัย
 10 ขวบกล่าวหาว่า เด็กหญิงดังกล่าว เป็นลูกที่เกิดจากพระยัณตระ เมื่อหลายปีก่อนที่ต่างประเทศซึ่ง
 เรื่องนี้ได้กลายเป็นประเด็นปัญหาโต้เถียงกันอย่างกว้างขวางเกือบทวงวงการ อันก่อให้เกิดความ
 แตกแยกร้าวฉานในหมู่พุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมาก แม้จะนำเข้าพิจารณาในองคคณะของศาลสงฆ์
 ทั้งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์แล้วก็ไม่สามารถหาข้อยุติได้ จากการโต้ตอบกันนั้นเองทำให้คำพูดของ
 พระยัณตระ เข้าข่ายหมิ่นสมเด็จพระสังฆราชและถูกแจ้งข้อหาดำเนินคดี²⁴ ในขณะที่คณะกรรมการ
 มหาเถรสมาคมต้องดำเนินการทรวัดทางเกี่ยวกับข้อกล่าวหาเพิ่มเติมที่ว่า พระยัณตระ รุดสลับบัตร
 เครดิตใช้บริการทางเพศในต่างแดน เป็นนั้จอีกทางหนึ่งจนต้องมิมมติให้ลาสิกขา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม

²² มติชนสุดสัปดาห์ (11 กรกฎาคม 2538): 87.

²³ ไทยรัฐ (12 กันยายน 2538): 1,12.

²⁴ เดลินิวส์ (17 มีนาคม 2538): 1,11.

พ.ศ. 2538 ²⁵

6. กรณีพระครูปลัดเถรานุวัตร (พระภาวนาพุทธโช) เจ้าอาวาสวัดสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ถูกเด็กหญิงชาวเขาอายุระหว่าง 9-17 ปี จำนวนมากที่รับไว้ในความอุปการะกล่าวหาว่ากระทำอนาจารและข่มขืนกระทำชำเรา กลายเป็นข่าวใหญ่ไปทั่วโลกเกือบสองเดือนเต็มโดยเจ้าตัวไม่ออกมาโต้ตอบใด ๆ ทั้งสิ้น แต่จากการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้สามารถจับพระภาวนาพุทธโชได้สำเร็จ เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2538 ²⁶ อย่างไรก็ตามหลังถูกจับสึกแล้ว นายจำลอง คนชื่อ (หรือพระภาวนาพุทธโชเดิม) ยังได้โต้ถามผู้สื่อข่าวว่า "ตนกับยันพระใครดั่งกว่ากัน" ด้วย

7. กรณีพระเนรมิตชรา สีหะนันโท ผู้มีสีแดงเป็นสัญลักษณ์โดยไม่ทราบเหตุผลที่แน่ชัด และตั้งตนเป็นเจ้าของสำนักเขาเหล็กขาน ภาค 2 ในบริเวณพื้นที่รอยต่อจังหวัดเลยและขอนแก่น ได้พยายามเผยแพร่ "คัมภีร์พญาคาสตร์" ที่ดัดแปลงคำสอนทางพุทธศาสนาบางตอนพร้อมทั้งสอดแทรกเนื้อหาอนาจารและหลบหนีการจับกุมของทางการหลังจากพฤติกรรมถูกเปิดเผยโดยสื่อมวลชน เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2538 ²⁷ ไม่นานนัก

อนึ่ง ยังมีพระสงฆ์อีกจำนวนไม่น้อยที่ประพฤติผิดทำนองคลองธรรม มีอาจารย์ไม่เหมาะสม เช่น บัณฑิตขาดความสำรวม เรี่ยไรโดยไม่ได้รับอนุญาต บัณฑิตย่านชุมชน พักรวม

²⁵ เรื่องเดียวกัน, (28 มีนาคม 2538): 1,19.

²⁶ ไทยรัฐ (7 กันยายน 2538): 1,17. และ มติชนสุดสัปดาห์ (12 กันยายน 2538): 87.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, (29 พฤศจิกายน 2538): 1,17.

ตามบ้านเรือนหรือตามสถานที่ไม่ใช่วัด ดิมสุรา²⁸ แม้แต่เหล่ามีจลาจลได้ปลอมบวชเป็นพระภิกษุเป็นต้น รวมทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งก่อความเสื่อมเสียต่อพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติเป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากการกระทำของพระสงฆ์ได้ชื่อว่า "เป็นพระเสรีฐ"²⁹ ผู้มีหน้าที่สั่งสอนไม่ให้คนประพฤตินั้น ผู้สืบทอดอายุของพุทธศาสนาอย่างไม่ว่างวายต่อบาบแทบไม่เว้นแต่ละวัน นักเบาแล้วแต่กรณี โดยสื่อสารมวลชนได้นำเสนอเรื่องราวเหล่านี้ร้ายแล้วร้ายเล่า สร้างความขมขื่นบอบช้ำและความเสื่อมถอยให้แก่พุทธศาสนิกชนอย่างมาก มีโซจะมีเฉพาะปัจจุบันนี้เท่านั้น หากมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลแล้ว การจัดทำสังคายนาพระธรรมวินัยแต่ละครั้งสามารถเป็นประจักษ์พยานได้อย่างดีว่าเกิดความไม่เหมาะสมหรือไม่ดีไม่งามในการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ เพราะสาเหตุของการจัดทำสังคายนาส่วนใหญ่จะมาจากการที่พระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัย จะโดยสำคัญผิดหรือเจตนาก็ตาม สมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ปัญหาดังกล่าวก็มีอยู่เช่นกันตลอดมาจนถึงสมัยกรุงธนบุรี สำหรับสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มีเหตุการณ์การละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์อยู่เสมอ เช่น ในสมัยรัชกาลที่ 1 พระองค์ทรงตำหนิพระสงฆ์ในสมัยของพระองค์ อันเป็นผลสะท้อนจากการปกครองในสมัยของพระเจ้ากรุงธนบุรีว่า "และภิกษุสงฆ์ทุกวันนี้ ตั้งอยู่ในภูมอันประเสริฐแล้ว มิได้รักษาพระปาติโมกข์ตามอารยวงษประเพณี ประตบัตเข้าระคนคบหาฆราวาสตัดด้วยเบญจะกามคณ์มิได้เห็นแก่ศาสนา"²⁹ แม้ว่าบวรพุทธศาสนาในไทยจะเปรียบเสมือนชนเขาที่มีมั่นคง ยากที่จะเคลื่อนย้ายจากความศรัทธาของชนคนไทยก็ตาม แต่ย่อมแน่นอนว่าทุกอย่างย่อมมีข้อ

²⁸ กำแหง ภริตานนท์, "คอสมึนเปลายนิ้วนายกำแหง," เดลินิวส์ (6 ธันวาคม 2538): 3.

²⁹ สรวุฒิ บัดโธสง, อำนาจและทรัพยากรทางการเมือง : ศึกษารณึนรัชกาลที่ 1 (วิทยานัพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า 160.

เสียและจุดบอดที่จำต้องปรับปรุงแก้ไขให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและตามยุคสมัย³⁰ เพราะสภาวะ
 ความสมดุลในระบบต่าง ๆ ของสังคมจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อระบบเหล่านั้นมีพัฒนาการหรือเปลี่ยนแปลง
 ไปพร้อม ๆ กัน แม้แต่สถาบันสงฆ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของสถาบันพุทธศาสนาก็จำต้องมีการปรับเปลี่ยนตัว
 เองเช่นเดียวกัน ความจริงกรอบการควบคุมสังคมเข้มแข็งกฎเกณฑ์รัดกุมวางไว้อยู่มากมายแล้ว
 ทั้งพระธรรมวินัยและพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ แต่ที่เบื่อน้อยขณะนั้นชัดให้เห็นแล้วว่า สงฆ์
 ด้วยกันยังไม่สามารถใช้อำนาจที่มีปกครองกันเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ³¹ เมื่อปี พ.ศ. 2532
 ในขณะที่เกิดเหตุการณ์ของพระครูสมุห์สรศักดิ์ คัมภีระบุญโญณ ได้มีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับสภาวะ
 ปัจจุบันของพุทธศาสนาในหิมมาลัยราชวิทยาลัยในวัดมหาธาตุ ฯ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็น
 มหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยพระมหาจรรยา สุทธิญาโณ ได้กล่าวว่า "ศาสนาพุทธมิได้เสื่อมถอยลงเลย
 พระสงฆ์ต่างหากที่ไม่อยู่กับร่องกับรอย" ซึ่งนายแสวง อุดมศรี กล่าวว่าสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ
 "พวกอนุรักษ์นิยม (conservative) ในองค์กรปกครองสงฆ์ไม่รู้จักปรับตัว" โดยนายประชา
 หุตานวัตร ได้กล่าวเสริมว่า "พระสงฆ์เองก็ขาดความเชื่อมั่นในตัวเองด้วย" ความเป็นจริงแล้ว
 พุทธศาสนายังคงยืนยงอยู่ หากแต่ศรัทธาของพุทธศาสนิกชนได้เสื่อมถอยลง ตัวการที่ทำให้ศรัทธา
 ดังกล่าวเสื่อมถอยลง ก็คือ บทบาทหน้าที่ของสถาบันสงฆ์ที่มีต่อสถาบันทางสังคมลดน้อยลงหรือเกือบ
 จะหมดความหมายไป ดังเช่น ความอยู่รอดย่อมรวมถึงความสามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภาวะ
 ต่าง ๆ ภายในระบบให้เหมาะสมกับกาลเวลาและสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป แต่สำหรับ
 สถาบันพุทธศาสนาเน้นประชาชนเริ่มเสื่อมศรัทธา เพราะเมื่อกระบวนการทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป
 ทั้งระบบสถาบันพุทธศาสนายังคงไม่ปรับตัวไปตาม ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างพุทธศาสนากับสังคม

30 "การศึกษา-ศาสนา," ไทยรัฐ (9 ธันวาคม 2538): 8.

31 สมเกียรติ ตรีสัมพันธ์, ปัญหาการดำเนินงานของมหาเถรสมาคม (กรุงเทพมหานคร
 : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, พฤศจิกายน 2533), หน้า 6.

ไทย ปัจจุบันผู้คนเริ่มจะไม่เห็นความสำคัญของพหุศาสนาว่ามีส่วนช่วยในการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะว่าสถาบันพหุศาสนามีได้ทำหน้าที่ที่สมบูรณ์ในสังคมปัจจุบัน³² ทั้งนี้เนื่องมาจากเกิดความไม่ปกติของระบบต่าง ๆ ในสถาบันพหุศาสนาอันจะได้กล่าวถึงในโอกาสต่อไป

พหุศาสนาได้เผยแผ่พรในสังคมไทยแต่สมัยสุโขทัยแล้ว โดยพระมหากษัตริย์เป็นฝ่ายรับมาก่อนแล้วจึงเผยแผ่พรให้แก่ชาวบ้านต่อไป ฉะนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ปกครองอาจสังเกตเห็นประโยชน์ใช้สอยจากศาสนาด้วยการใช้เป็นทรัพยากรทางอำนาจในอันที่จะเข้าไปสร้างความชอบธรรมทางการเมืองได้จึงเข้าทำการสนับสนุนการเผยแผ่พรพหุศาสนาในหมู่บ้านต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น³³ รัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระองค์ทรงทำนบารุงพหุศาสนาให้เจริญรุดหน้าจนได้กลายเป็นศาสนาประจำชาติมาตราบนานเท่าทุกวันนี้ ผู้ปกครองของไทยทั้งอดีตและปัจจุบันคำนึงถึงความเจริญรุ่งเรืองและความบริสุทธิ์ของพหุศาสนาเป็นอย่างมาก ดังได้กล่าวมาแล้วว่าพหุศาสนาจะสถาพรรุ่งเรืองมีคุณค่าและความหมายอย่างแท้จริงขึ้นอยู่กับความบริสุทธิ์ ความถูกต้องของสถาบันสงฆ์อันมีพระสงฆ์เป็นผู้ธำรงไว้และสืบทอดอายุพระศาสนาด้วยการปฏิบัติ การศึกษา และการเผยแผ่พรสั่งสอนคำสอนทางพหุศาสนาณด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคม ดังนั้น จึงเป็นภาระทางจารีตนิยมของผู้ปกครองซึ่งจะต้องให้ความอุปถัมภ์สนับสนุนและพิทักษ์พหุศาสนา รวมถึงพระสงฆ์ เชื่อกันว่าถ้าผู้ปกครองไม่สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวให้ครบถ้วนและถูกต้องแล้ว ประชาชาติไทยจะเสื่อมศรัทธาในพหุศาสนาและพระสงฆ์ และที่สุดความเชื่อมั่นในกฎเกณฑ์ทางสังคมที่มีพื้นฐานอยู่บนวัฒนธรรมพหุศาสนาที่สลายสิ้น เมื่อถึงจุดนั้นสถาบันชาติและมิ่งขวัญของชาติจะคงอยู่ต่อไปไม่ได้³⁴

³² เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

³⁴ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชา, ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย, หน้า 170.

จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า การละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์พบเห็นมากขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปรากฏและไม่ปรากฏทางสื่อมวลชนนั้น นับเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่อำนาจทางการเมืองจะต้องเข้าไปแก้ไข เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางพัฒนาขึ้น สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงไปก่อนหน้านี้แล้ว อันจะส่งผลต่อพุทธศาสนาให้สามารถสถิตสถาพรอยู่กับแผ่นดินสืบไป

ความสำคัญของเรื่องที่ศึกษาวิจัย

จากพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่เป็นไปในทางเสื่อมเสีย ภายใต้สังคมที่มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเข้มข้นทั้งทางสื่อมวลชนและพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป สิ่งที่คุณเริ่มสนใจและจับตาดูได้แก่ เพราะเหตุใด พระสงฆ์จึงละเมิดพระธรรมวินัยจนนำเอื้อมระอาแก่พุทธศาสนิกชน และสำคัญที่สุดก็คือ สถาบันทางการเมืองหรือผู้ถืออำนาจทางการเมืองได้จัดการแก้ไขปัญหานั้นให้กับพระสงฆ์ส่วนใหญ่มัธยมเป็น "พระสุปฏิปันโน" เพียงใด ปัญหาที่พบมากที่สุดมีผลกระทบต่อเสถียรภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเมืองเพียงใด และจำเป็นหรือไม่ที่สถาบันทางการเมืองจะต้องร่วมมือกับสถาบันสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาในอนาคต ดังนั้น การละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์กับอำนาจทางการเมือง จึงเป็นการศึกษาถึง ปรากฏการณ์ สภาพปัญหา สถานภาพพระสงฆ์ในอดีต การดำเนินงานของสถาบันทางการเมืองในอดีตถึงปัจจุบัน หากมีการละเลยไม่แก้ปัญหาละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์แล้วจะเกิดผลกระทบต่อสถาบันทางการเมืองอย่างไร รวมทั้งเป็นการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อความอยู่รอดของสถาบันสงฆ์และสถาบันพุทธศาสนาโดยส่วนรวมในอนาคต

วัตถุประสงค์การศึกษาวิจัย

ความมุ่งหมายซึ่งได้ตั้งไว้ สำหรับการทําวิจัยอันเกี่ยวด้วยการละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์กับอำนาจทางการเมืองนั้น มีดังนี้ คือ

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันสงฆ์ กับ ฝ่ายบ้านเมืองในอดีตถึงปัจจุบันรวมทั้งการละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ และการแก้ไขโดยอำนาจการเมืองในสมัยต่าง ๆ พอสังเขป
2. ศึกษาการละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ ช่วง พ.ศ. 2528-2538
3. ศึกษาถึงบทบาทสถาบันทางการเมืองต่อการแก้ปัญหาพระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัย ช่วง พ.ศ. 2528-2538
4. ศึกษาความจำเป็นที่สถาบันทางการเมือง ต้องสนับสนุนต่อสถาบันสงฆ์ เพื่อแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

สมมติฐานการวิจัย

การละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ในห้วงพัฒนาการของสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ที่ทำให้ผู้คนเปลี่ยนแปลงไป การพึ่งพาสถาบันศาสนาลดน้อยลง ผู้คนส่วนใหญ่แก่งแย่งแข่งขันเพื่อความอยู่รอด สังคมกลายเป็น "สังคมบริโภคนิยม" เกิดลัทธิบูชาเงินเข้าข่ายวัตถุนิยมแล้ววัฒนธรรมเสื่อม กอปรกับพระสงฆ์ส่วนหนึ่งถดถอยต่อการปฏิบัติหน้าที่ดั้งเดิม คือ การสั่งสอนผู้คนให้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ

ตามคำสอนของพระพุทธองค์ หนีไปทำหน้าที่ใหม่อัมมิโชแกมเทแห่งพุทธศาสนา เน้นเดรัจฉานวิชา มีความเชื่อลุ่มหลงมกมาย กลายเกิดธุรกิจพหุพาณิชยกรรมแทนที่ ต้องลี้มตัวกล้าตแตกไปในภาวะเยี่ยงฆราวาสอันเป็นปฏิบัตย์ต่อการประพฤติพรหมจรรย์ และเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป ความเชื่อในพุทธธรรม ความเคร่งครัดต่อพระธรรมวินัย เริ่มเสื่อมถอยพลอยทำให้เป็นฆราวาสเสียซึ่งหิริและโอตตบพะอันเป็นที่มาของปัญหาในการวิจัย ดังนั้น ความอยู่รอดของสถาบันสงฆ์และพุทธศาสนาต้องได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากสถาบันทางการเมือง หรือผู้ถืออำนาจทางการเมืองในการแก้ปัญหา และขณะเดียวกันสถาบันทางการเมืองจะดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพต้องได้รับการเกื้อหนุนกลมกลืนทางด้านสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมจากสถาบันสงฆ์ สมมติฐานจึงมีว่า

"สถาบันสงฆ์กับอำนาจทางการเมือง มีความเกี่ยวพันกันมาเป็นเวลาช้านาน ในลักษณะสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นมรดกทางการเมืองที่ตกทอดมาจากอดีต ความเสื่อมถอยของสถาบันสงฆ์มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและ เสถียรภาพของสถาบันทางการเมือง"

ขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย

1. ขอบเขตการศึกษา

- 1.1 ศึกษาความเกี่ยวพันระหว่างสถาบันสงฆ์ กับ สถาบันทางการเมือง ตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา ประมาณ พ.ศ.1800-2527 (ปีก่อนกำหนดทำผลงานวิจัย) ตลอดถึงการแก้ปัญหาพระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัยในห้วงนั้นโดยสังเขป
- 1.2 ศึกษาการละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ ช่วง พ.ศ.2528-2538 อันเกิดจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทั้งเหตุปัจจัยภายในและเหตุปัจจัยภายนอก
- 1.3 ศึกษาบทบาทสถาบันทางการเมือง ต่อการแก้ปัญหาพระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัย ช่วง พ.ศ. 2528-2538

- 1.4 ศึกษาความจำเป็นที่สถาบันทางการเมืองต้องสนับสนุนสถาบันสงฆ์ เพื่อให้
เกิดศักยภาพและประสิทธิภาพสำหรับการแก้ปัญหาในอนาคต

2. วิธีการศึกษา

การทำวิจัยจะดำเนินการผสมผสานใน 2 ลักษณะ คือ

- 2.1 วิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยจะรวบรวม
ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อหาข้อเท็จจริง และหาเหตุผลต่อกัน
สำหรับเอกสารที่จะค้นคว้าและนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ กฎพระสงฆ์
10 ข้อ ซึ่งถือเป็นกฎหมายของพระสงฆ์ฉบับแรกที่ตราขึ้น ในรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 พระราชบัญญัติ
ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 รวมทั้งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พุทธศักราช 2484 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 กฎ
มหาเถรสมาคม แลกเปลี่ยนคณะสงฆ์ที่เกี่ยวข้อง พระไตรปิฎกภาษา
ไทยฉบับหลวง เอกสารอันเกี่ยวกับพุทธศาสนา สยามจดหมายเหตุ
หนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ และวารสารสิ่งตีพิมพ์ข้อความทาง
พุทธศาสนาในห้วงที่กำหนดทำการวิจัย (พ.ศ. 2528-2538) โดย
รวบรวมจากห้องสมุดสถาบันต่าง ๆ เช่น กรมการศาสนา หอสมุด
แห่งชาติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
นอกจากนี้ จะทำการศึกษาค้นคว้าไตรภูมิพระร่วงและพระธรรมวินัย
อีกโสดหนึ่งด้วย
- 2.2 วิจัยโดยการสัมภาษณ์ (interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
ทราบ รวมถึงการดำเนินการงานตอบปัญหาดังกล่าวในห้วงนั้น ทั้งนี้ ผู้ที่
จะได้รับการสัมภาษณ์ ได้แก่ รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกรมการศาสนา
(ดำรงตำแหน่งช่วงเสนอทำวิจัย) เพราะเป็นผู้ถืออำนาจทางการ

เมืองต่อการแก้ปัญหาหนี้ ข้าราชการกรมการศาสนาและผู้เชี่ยวชาญ
ด้านพุทธศาสนาหลายท่านซึ่งมีทั้งพระสงฆ์และฆราวาส พระสงฆ์นั้น
จะได้แก่ พระสุเมธาธิบดี พระธรรมวราจารย์ พระราชรัตนโมลี
พระอริยคณาธาร พระพิศาลธรรมพาท (พระพยอม กัลยาโณ) ดร.
พระมหาจรรยา สุธัญญาโณ และ ดร.พระมหาสรพล ลจรีโต ส่วน
ผู้จะได้รับการสัมภาษณ์ในนามฆราวาสซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ก็จะได้แก่
อาจารย์จำนงค์ ทองประเสริฐ เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน
รองศาสตราจารย์ เสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิต และสุดท้ายคือ
รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรสมาลัย กบิลสิงห์ จากคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อให้เป็นผลงานที่สมบูรณ์ที่สุด

กรอบการวิเคราะห์

ดำเนินการศึกษา

1. ปัญหาการละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ ช่วง พ.ศ. 2528-2538 อันเกิด
จากเหตุปัจจัยภายในและเหตุปัจจัยภายนอก
2. บทบาทของสถาบันทางการเมืองต่อการแก้ปัญหาพระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัย
ช่วง พ.ศ. 2528-2538
3. ความจำเป็นที่สถาบันทางการเมืองต้องสนับสนุนสถาบันสงฆ์ เพื่อการแก้ปัญหา
อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

แหล่งข้อมูลและวิธีรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบทุกด้านสำหรับนำมาศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสถาบันสงฆ์ กับสถาบันในสังคมเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันทางการเมือง ตลอดจนปัญหาพระสงฆ์และ เมตตพระธรรมวินัย ผู้ศึกษาจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย 2 วิธีการ คือ

1. การศึกษาจากเอกสาร
2. การสัมภาษณ์

การศึกษาจากเอกสาร ได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อหาข้อเท็จจริงและหาเหตุผลต่อกัน สำหรับเอกสารที่จะค้นคว้าและนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ กฎพระสงฆ์ 10 ข้อ ซึ่งถือเป็นกฎของพระสงฆ์ฉบับแรกที่ตราขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.121 พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 กฎมหาเถรสมาคม แกลงการณคณะสงฆ์ที่เกี่ยวข้อง พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เอกสารเกี่ยวกับพุทธศาสนา สยามจดหมายเหตุ หนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์ ตลอดจนวารสารสิ่งตีพิมพ์ข้อความทางพุทธศาสนาในหนังสือที่กำหนดทำการวิจัย (พ.ศ.2528-2538) โดยรวบรวมจากห้องสมุดต่าง ๆ เช่น กรมการศาสนา หอสมุดแห่งชาติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นอกจากนี้ จะทำการศึกษาค้นคว้าไตรภูมิพระร่วงและพระธรรมวินัยประกอบด้วย

การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ผู้เกี่ยวข้องทราบรวมถึงการดำเนินงานต่อปัญหาดังกล่าวในหน่วยงาน ผู้จะได้รับการสัมภาษณ์ ได้แก่ รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกรมการศาสนา (ดำรงตำแหน่งช่วงเสนอการทำวิจัย) เนื่องจากเป็นผู้มีอำนาจทางการเมืองในอันที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ข้าราชการกรมการศาสนา ตลอดทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาหลายท่านซึ่งมีทั้งพระสงฆ์และฆราวาส สำหรับพระสงฆ์ ได้แก่ พระสเมธาธิบดี เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร พระธรรมวราจารย์ รองอธิการบดี

ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พระอริยคณาจารย์ ผู้ช่วยอธิบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พระราชรัตนโมลี อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดร.พระมหาสุรพล สุจรีโต รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) ประธานมูลนิธิสวนแก้ว และ ดร.พระมหาจรรยา สุทธิธำภาณี ผู้อำนวยการสถาบันปัญญาไพฑูริย์ ส่วนพระราชาวาส์ ได้แก่ อาจารย์จำนงค์ ทองประเสริฐ เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน รองศาสตราจารย์ เสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิต และรองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสมาลัย กบิลสิงห์ อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญด้านการพุทธศาสนาอย่างมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า เอกสารจะนำมาจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่และแยกประเภท จากนั้น จะทำการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลที่รวบรวมได้โดยพิจารณาว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร และควรจะแสดงตารางใดก่อนหลังในลักษณะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (factors) ทั้งนี้ จะดำเนินการวิเคราะห์ด้วยตาราง (tabular method) ซึ่งลักษณะการวิเคราะห์ด้วยตารางนั้น จะแบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนของสถาบันสงฆ์กับส่วนของสถาบันทางการเมือง ในส่วนสถาบันสงฆ์จะทำการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้พระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัยในรูปทศวรรษที่ผ่านมา จำนวน ผลบ่อนทำลายต่อสถาบันสงฆ์และผลกระทบต่อสถาบันทางการเมือง สำหรับสถาบันทางการเมือง จะศึกษาในส่วนของบทบาทในการแก้ไข การแก้ไขในปัจจุบัน พร้อมกับอาจจะเสนอบทบาทเพิ่มขึ้นในส่วนนี้จำเป็น ตามลักษณะการวิเคราะห์ด้วยตาราง ดังนี้

ลักษณะการวิเคราะห์ด้วยตาราง

สถาบันสงฆ์

สถาบันทางการเมือง

<p>อะไรเป็นสาเหตุทำให้พระสงฆ์ ละเมิดพระธรรมวินัย เน้นรอบ ทศวรรษที่ผ่านมาไป ?</p>	<p>ควรมีบทบาทแก้ไขอย่างไร ? เพราะเหตุใด ?</p>
<p>จำนวน และ สาเหตุ เพิ่มขึ้น มากกว่าก่อนหรือไม่ ? มีผลบ่อนทำลาย ต่อสถาบันสงฆ์เพียงใด ?</p>	<p>ปัจจุบันยังไม่ดำเนินการแก้ไข ? /ดำเนินการแล้ว แต่ยังไม่ค่อยไป ?</p>
<p>ในอดีตที่ผ่านมา มีจำนวนไม่มาก ? / พฤติกรรมเบากว่าปัจจุบันหรือไม่ ?</p>	<p>ควรเสนอบทบาทเพิ่มขึ้นเพื่อช่วยเหลือ ในการแก้ไขปัญหบ้างหรือไม่ ?</p>
<p>ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อสถาบันทางการเมืองหรือไม่ ? เพียงใด ?</p>	<p>แนวทางแก้ไขจะดำเนินการโดยการ สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง/ผู้เชี่ยวชาญด้าน พหุศาสตร์</p>

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษจะทำให้ทราบถึง

1. ความสอดคล้องและสัมพันธ์กันระหว่างสถาบันสงฆ์ กับสถาบันทางการเมืองในอดีต (ประมาณ พ.ศ. 1800-2527) รวมถึงการดำเนินงานแก้ปัญหาพระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัยช่วงดังกล่าวพอสังเขป
2. ปัญหาพระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัย ช่วง พ.ศ. 2528-2538
3. บทบาทของสถาบันทางการเมืองต่อการแก้ปัญหาพระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัยช่วง พ.ศ. 2528-2538
4. ความจำเป็นให้สถาบันทางการเมืองจำต้องสนับสนุนสถาบันสงฆ์ เพื่อศักยภาพและประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาในอนาคตซึ่งไม่เพียงเพื่อธำรงไว้ซึ่งศรัทธาต่อสถาบันสงฆ์เท่านั้น แต่รวมถึงผลในความเชื่อมั่นต่อสถาบันทางการเมืองด้วย
5. เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อผู้สนใจศึกษาปัญหาสถาบันสงฆ์และสถาบันพุทธศาสนา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้คงเป็นหนึ่งในพุทธบริษัทหลักซึ่งทำหน้าที่สืบต่ออายุพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ผ้าฝ้าย ได้แก่ การขัดขึ้น ล้าง ละเม็ด³⁵

ละเม็ด คือ การล้างเกิน หรือผ้าฝ้ายจารีตประเพณีหรือกฎหมายที่มีบัญญัติไว้³⁶

คณะสงฆ์ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. สถาบับสงฆ์อันประกอบด้วย สมเด็จพระสังฆราช มหาเถรสมาคม วัดและพระสงฆ์
2. วัดกับศาสนสมบัติ
3. พระสงฆ์กับพระธรรมวินัย

มหาเถรสมาคม ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เป็นองค์การหนึ่งในสถาบันสงฆ์ มีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ มีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับวางระเบียบ หรือออกคำสั่งโดยไม่ขัดแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย ไม่เป็นนิติบุคคลแต่ตั้งขึ้นในรูปคณะกรรมการมีสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง

สำเนาเลขาธิการมหาเถรสมาคม ตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 คือ กรรมการศาสนาซึ่งเป็นนิติบุคคลจะเป็นผู้ดำเนินคดีต่าง ๆ แทนมหาเถรสมาคม

นิกคกรรม ได้แก่ ทัณฑ์ตามพระวินัยที่ใช้ลงแก่พระภิกษุผู้กระทำการล่วงละเมิดพระธรรมวินัย

ธรรมวินัย ได้แก่ ธรรมและวินัย คำสั่งสอนทั้งหมดของพระพุทธเจ้า ซึ่งประกอบด้วย ธรรม = คำสอนแสดงหลักความจริงและแนะนำความประพฤติ วินัย = บทบัญญัติกำหนดระเบียบ

³⁵ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2526), หน้า 560.

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 704.

ความเบ้เนอญและกำกับความประพฤดี ; ธรรม = เครื่องควบคุมใจ วิจัย = เครื่องควบคุมกาย และวจา 37 หรืออาจให้ความหมายว่าพระธรรมวินัยเป็นแม่บทของจารีตแห่งสงฆ์ พระธรรม คือ แนวทางปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ส่วนพระวินัย คือ สักขาบของสงฆ์ที่เบ้เนอห้าม

พระสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ไทยทั้งธรรมยุติกนิกาย และ มหาเถรสมาคม และมหาเถรสมาคม ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

สถาบันทางการเมือง หรือบางครั้งอาจใช้คำว่าผู้ถืออำนาจทางการเมือง หมายความว่า เพียงเฉพาะคณะรัฐมนตรี และ/หรือรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกิจการเกี่ยวกับพระสงฆ์

ลำดับการนำเสนอ

- บทที่ 1 บทนำ บรรยายถึงปรากฏการณ์และสภาพปัญหาที่ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดภาวะเสื่อมถอย ความสำคัญ วัตถุประสงค์ สมมติฐาน ขอบเขต วิธีการศึกษาวิจัย กรอบการวิเคราะห์ แหล่งข้อมูล วิธีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และคำนิยามศัพท์เฉพาะ
- บทที่ 2 กล่าวถึงแนวความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
- บทที่ 3 บรรยายถึงสถานการณ์พระสงฆ์และความสัมพันธ์กับฝ่ายบ้านเมืองในอดีต ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 1800-2505)

37 พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2536), หน้า 109.

- บทที่ 4 นำเสนอถึงสถาณาภาพพระสงฆ์ ระหว่าง พ.ศ. 2505-2527 (หลังมีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505) สภาพทั่วไป สถาณาภาพพระสงฆ์ การละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ สาเหตุและผลกระทบรวมถึงการแก้ปัญหาจากฝ่ายบ้านเมือง
- บทที่ 5 กล่าวถึงหัวข้อแห่งการทำวิจัย คือ การละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์กับอำนาจทางการเมืองช่วง พ.ศ. 2528-2538 บัญญัติที่ทำให้พระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัย มีทั้งเหตุบัญญัติภายในและเหตุบัญญัติภายนอกตลอดถึงผลกระทบที่มีต่อสถาบันสงฆ์และสถาบันทางการเมือง ตลอดทั้งการแก้ปัญหาโดยอำนาจการเมือง
- บทที่ 6 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

สรุป

การละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ปรากฏทางสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ในปัจจุบันนั้น ย่อมเป็นการกระทบความรู้สึกของพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมาก บางเหตุการณ์เห็นว่ามีความรุนแรงเกินกว่าจะรับได้ แต่บางครั้งก็ทำให้เสียความรู้สึกบ้าง หวังเห็นอยู่กับว่ามีมูลเหตุและบัญญัติแวดล้อมกรณีผิดแผกแตกต่างกันแค่ไหนเพียงไรและมีมีส่วนเกี่ยวข้องกับ เข้าไปแก้ปัญหาหรือไม่ หรือเพียงปล่อยให้สกงอมแล้วเงิบหายไปเอง ประเทศไทยเป็นสังคมพุทธมาแต่อดีต การละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์เคยเกิดขึ้นมาแต่ครั้งพุทธกาลแล้วซึ่งมีการแก้ไขกันโดยตลอด เพื่อการธำรงคงอยู่แห่งสถาบันสงฆ์และพุทธศาสนาในการเป็นศูนย์กลางแก่ให้บุคคลอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

การศึกษาค้นคว้านี้จะทำการค้นหาสาเหตุที่พระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัย ตลอดถึงจำนวนความหนักเบา ผลบ่อนทำลายต่อสถาบันสงฆ์ ผลกระทบต่อสถาบันทางการเมืองรวมถึงการแก้ปัญหา

จากอำนาจทางการเมือง เพื่อเสนอแนวทางต่อผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมา ปรากฏความเคลื่อนไหวด้านลบของพระสงฆ์ที่มีกระแสนิยมและต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับการเข้ามาเป็น ฐานะจัดการของผู้มีหน้าที่โดยตรงซึ่งปรากฏให้เห็นน้อยมาก และการเข้ามาจัดการแต่ละครั้งคล้าย กับขาดความจริงใจและความมั่นใจ ทำให้เกิดความหวัดไหวในหมู่พุทธศาสนิกชนว่า ผู้ที่ได้รับมอบ อำนาจให้ดูแลกิจการพระศาสนาจะสามารถจัดการแก้ไขปัญหาของพระสงฆ์ได้หรือไม่ จะอย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันดูเหมือนจะไม่ได้รับการแก้ไขเยียวยาจากผู้เกี่ยวข้องเท่าที่ควร โดยเฉพาะรัฐผู้ถืออำนาจทางการเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาต่อไป